

VERSLAG VAN MIJN REIS NAAR GEORGIË

AAN DE HAND VAN TIJDENS DE REIS
GESCHREVEN WEBLOGS OP
WWW.ZOEKENDGELOVEN.NL

donderdag, maart 15, 2007

Een reis die beginnen kan

Al wekenlang leef ik met de gedachte: dit voorjaar ga ik naar Georgië. En dan, voor mijn eigen besef nogal plotseling, is het: morgen ga ik naar Georgië. De weken hiervoor waren zo druk dat het niet alleen op mijn weblog geen plaats kreeg, maar ook in mijn gedachten bijna geen rol speelde. Maar alle hartelijke uitingen van 'een goede reis' tot 'kom veilig weer terug' in de afgelopen dagen maken het nu heel concreet. Vandaag vertrek ik naar Schiphol en morgenochtend vliegen we met twee tussenstappen in Londen en Ankara naar het hart van de Kaukasus: Tblisi.

En dus is de dag aangebroken van koffers pakken met alle vragen van dien. Wat gaat er mee? Hoe is het weer daar, want dat bepaalt de garderobe die mee moet? Een overhemd en colbert voor netjes en een afritsbare broek voor in de bergen. Welke boeken gaan mee en heb ik eigenlijk wel tijd om te lezen? Mijn Griekse grammatica en het [boek-van-de-maand](#): het boek [En de wind steekt op](#) van Prof. De Roest. En neem ik alleen een fotocamera mee, of ook mijn geluidsrecorder? Ik wil toch graag wat beeld en geluid meenemen voor de thuisblijvers en misschien zelfs wel voor op de site. En dan komt er onverwacht iemand mij zelfs nog zijn handycam lenen... Hoe voorkom ik dat ik de komende week niet alleen 'door de lens' beleef?

Of het vakantie is of een werkbezoek, willen velen weten. Aanvankelijk dacht ik vooral het laatste. Ik heb immer veel vragen aan bisschop Malkaz Songulashvili, die onze gastheer zal zijn. Ik ben benieuwd naar de positie van de protestantse minderheidskerk in een land dat voornamelijk Georgisch- en Russisch Orthodox is. Hoe geeft deze ['Evangelical Baptist Church of Georgia' \(EBC\)](#) vorm aan haar ambities om 'een centrum voor spiritueel en sociaal werk' te zijn en hoe maken ze de religieuze en politieke tolerantie waar ze voor willen staan, waar? En hoe kan het dat er in deze kerk zoveel jonge mensen aan het werk zijn?

Maar natuurlijk is het ook vakantie – lekker even helemaal weg. Even met wat afstand naar mijn werk kijken, de dynamische start die ik hier in Siddeburen mocht maken. En ik ga samen met mijn vader en ook dat erbaar ik als een groot voorrecht. Eindelijk weer eens de tijd om uitgebreid met elkaar te praten... Kortom: ja het zal ook vakantie zijn.

Maar één ding kan ik niet laten: zoeken naar een computer met een internetverbinding. Zodra ik die gevonden heb, zal ik je op dit weblog verslag doen van de reis. Wie weet, tot gauw misschien.

Boele P. Ytsma

vrijdag, maart 16, 2007

Reizen in een parallel universum

Jawel, het is me in ieder geval de eerste dag gelukt een internetverbinding te vinden: we moeten nu enkele uren doorbrengen op London Heathrow. En dus kan ik mijn eerste vlucht met je delen. Ja, mijn eerste vlucht; ik vloog vandaag voor het eerst met een lijnvlucht en ik ben beslist nog niet uitgevlogen: we moeten nog twee keer en ik zie er nu al naar uit. Wat een prachtige ervaring! Hoewel het bij vertrek en boven de Noordzee dichtbewolkt was, was het uitzicht ongekend: een vreemd, bijna onaards landschap trekt langzaam onder je door.

Eigenlijk is alles vreemd als je vliegt en het vreemdste is misschien wel dat je daar ook heel snel aan went. Hoogtes en snelheden die aan de grond ondenkbaar zijn neem je nu voor kennisgeving aan: we vliegen op bijna 8 km hoogte, zo'n 700 km per uur, terwijl het buiten 35 graden onder nul is. Ongehoorde cijfers, maar voor wie vliegt is het routine-informatie.

Alles krijgt een andere verhouding, een andere proportie. Bij het overstappen maken we een praatje met andere passagiers. De een vliegt door naar India, de ander naar Indonesië. En wij zijn onderweg naar Tbilisi en landen onderweg nog even in Ankara. Alsof de wereld verschrompelt. En de wereld trekt ook aan je voorbij op de luchthaven: schotten in kilts, Hindoestaanse vrouwen met omslagdoeken en gladde yups met krijtstreep. Wie vliegt betreedt een parallel universum, een andere toegang tot onze eigen, bekende wereld, een ander tijd-ruimte-continuüm... Ach, ik wordt op de vroege morgen al filosofisch!

Dat zou ook door de koffie kunnen komen, want ik heb al meer op dan goed voor me is. In ieder geval houd ik het nog wel even vol in deze vreemde tussenwereld. Gelukkig zijn er verbindingen tussen deze wereld en de normale wereld. We hebben al even met het thuisfront kunnen bellen en ik kan hier mijn weblog schrijven. Alles goed daar beneden?

Boele P. Ytsma

zaterdag, maart 17, 2007

Groeten uit de hemel

Het is ongelofelijk wat tijd met je kan doen. We zijn nu precies een etmaal in Georgië en het voelt als een week. De landing in Tbilisi was door harde wind en striemende regen de meest spannende van de drie en dat blijkt nu, vierentwintig uur later, een soort profetie voor ons verblijf hier: dynamisch en intensief en in een bijzonder hoog tempo. Wij stuiteren door de dag, zoals gisteren ons vliegtuig op de landingsbaan. De chauffeur die ons naar ons logeeraadres bracht hield er trouwens ongeveer net zo'n rijstijl op na. Een vreemde stad, die al in zijn eerste aanblik alle tegenstellingen toonde die zij inderdaad blijkt te bezitten, flitste aan ons voorbij. We kregen de belofte later meer te gaan zien.

Na de hartelijke en warme ontvangst in een gloednieuwe maar nogal lege en kille

ontvangsthal van Tbilisi National Airport – de bisschop zelf stond er in vol ornaat samen met een viertal vrienden – werden we gebracht naar het Betheli Centrum. Dit centrum is nog altijd in aanbouw en bevat behalve gastenkamers ook een opleiding tot diaken en tot voorganger, een school voor ikonenschilderkunst en wonen er ouden-van-dagen die elders geen plek konden krijgen. Ook dat is, naar ik vandaag begrepen heb, meer dan een toevallige opsomming van activiteiten. Deze kerk wordt getypeerd door veelzijdigheid en openheid enerzijds en grote sociale bewogenheid anderzijds. Het was ontroerend vanmorgen bij het ontbijt deze oude, gebogen en gerimpelde mensen aan tafel een danklied te horen zingen.

En dan vandaag. Er stond meteen een ‘hike’ op het programma en de bisschop vertelde erbij dat het behoorde tot zijn ‘spiritual disciplin’. Het is voor hem niet alleen een trektocht door de Bergen, maar een pelgrimage, die hij soms ook zwijgend aflegt. En de pelgrimage op haar beurt is een beeld voor het leven zelf: je komt van alles tegen op je weg – hobbels, steile beklimmingen, tegenvallers, prachtige uitzichten... en je hebt elkaar om samen de weg te vinden.

Wij waren vandaag met z’n zessen. Twee jonge Amerikanen maakten deel uit van ons reisgezelschap. En we kwamen vandaag inderdaad wat tegen op onze weg: striemende sneeuwstormen, steile beklimmingen, kronkelige afdalingen. Maar ook zonnige plekjes op de flanken van een heuvel waar we konden eten, oude vroegchristelijke nederzettingen en vervallen Orthodoxe kerkjes. De pelgrimage mag dan een metafoor voor het leven zijn, deze pelgrimage was een leven op zichzelf. Wat een bijzondere ervaring.

Daarna volgde een maaltijd in een houten hut met bulderend haardvuur. Kannen met wijn op tafel. Brood, vis, salade en allerlei dingen waar ik de naam niet van weet, maar die uitzonderlijk lekker bleken te zijn. Urenlang aten we en dronken we, spraken we en lachten we om de verschillen in cultuur en de verwarring die taal kan scheppen. Ook anderen voegden zich in ons gezelschap en er werd getoast op vriendschap, op het onverwachte, op de schoonheid van de kerk, op vrede voor mensen, volken en kerk...

Gisteren bracht ik enige uren door in de lucht - vandaag vertoefde ik in de hemel... en dan moet het nog zondag worden!

Boele P. Ytsma

Hoi Boele,
Hannah vertelde dat je je weblog schrijft. Dus kan ik even genieten van de totaal andere wereld waarin jij je bevindt. Ik kijk nu naar Bridget Jones: the edge of reason, en jij zit in een totaal andere hoek van de wereld waarin zo'n film totaal wereldvreemd is.

Tot mails, en een heel goede tijd
Pieter

Beste Boele,
Erg leuk om je reisverslag te lezen. Het plezier van het vliegen en de verwondering over je belevenissen in Georgië. Ik zal vast niet de enige zijn die op deze manier de reis een beetje mee beleeft. Veel plezier verder en groeten aan je vader en je vrienden in Georgië.

Luit

zondag, maart 18, 2007

De herontdekking van een uitdaging

Een zondag doorbrengen met een bisschop staat natuurlijk garant voor ruimschoots verblijf in kerken of kapellen. We begonnen de dag in de huiskapel van de bisschop met een kleine groep van zeer gevarieerde samenstelling: familie en directe betrokkenen, buitenlandse vrienden uit Rusland en Oostenrijk, jonge pas afgestudeerde diakenen... en wij, de 'friends from Holland', zoals we steevast worden geïntroduceerd.

De dienst had het karakter van een ochtendgebed, waarin we samen ook het avondmaal vierden. Een onverwachte mengeling van hoge liturgie die verwant lijkt aan die van de 'Church of England' enerzijds en de eenvoud en toegankelijkheid van een eenvoudig avondgebed anderzijds. De bisschop had mij gevraagd een korte reflectie te geven over de eerste lezing voor deze zondag, waarbij hij tot mijn verrassing verwees naar hetzelfde oecumenische leesrooster als wij in Nederland gebruiken. En dus deelde ik een paar gedachten bij Lucas 15, de gelijkenis van de verloren zoon. Later op de dag zou de bisschop zelf ook nog preken over deze tekst.

Daarna een dienst in de 'cathedral'. Het is een woord dat niet lijkt te passen bij de vrij armoedige kerk waar we werden gebracht en het herinnerde mij eraan dat het woord kathedraal niet verwijst naar de grootte van de kerk, maar naar de bisschopszetel (kathedra) die er gevestigd is; en dit is de kerk waar onze gastheer inderdaad zetelt. De kathedraal dus. Het maakte ons opnieuw duidelijk dat de evangelische Baptisten Kerk van Georgië inderdaad geen grote kerk is in aantal. Des te indrukwekkender is het om te zien wat deze kerk in haar kleine omvang betekent in dit land. De vraag naar aantallen werd in een later gesprek door de bisschop ontmaskerd als een typisch westerse vraag die volstrekt niet ter zake doet. Het gaat niet om aantallen, maar om betekenis. Een leerzame correctie.

Mijn vader en ik hebben beide de groeten mogen doen aan deze gemeenschap. Ik heb het niet overlegd met de achterblijvers, maar ik hoop dat ik niet heb gelogen toen ik namens de Protestantse Kerk in Nederland en vooral namens de Gereformeerde Kerk van Siddeburen deze mensen hartelijk heb gegroet. Ook heb ik hen verteld van mijn overtuiging dat we in de grote verschillen die er zijn, zowel wat de samenleving betreft, als wat de plek van de kerk in die samenleving aangaat, wij beide staan voor dezelfde uitdaging: de liefde van God zichtbaar maken – hoe concreter hoe beter! – zichtbaar in liefdadigheid en hulp, in maatschappelijke verantwoordelijkheid en in het levend houden van de hoop op het Koninkrijk van God.

Vervolgens hebben we weer uren kunnen praten bij een rijkgedekte Georgische tafel. We spraken over de politieke situatie van Georgië, we hadden het over de voordelen en gevaren van een episcopale kerk (een kerk met bisschoppen), over de mogelijkheden en verantwoordelijkheden die de kerk heeft om aanwezig te zijn in de samenleving en over de verschillen daarin tussen de Georgische situatie en de Nederlandse (of West-Europese). Het zijn gesprekken die me veel te denken geven en waarover ik je zeker meer vertellen ga. Maar niet nu – daarvoor zijn mijn dagen te vol.

Slechts één gedachte wil ik met je delen, één van de vele. Ik schrijf op dit weblog met een zekere regelmaat over de 'crisis van de kerk' en de analyse daarvan kent vele aspecten. Vandaag realiseer ik mij een belangrijke: de kerk heeft een boodschap voor de wereld en die

boodschap heeft te maken met de geheime kracht van liefde en van gemeenschap. Zowel de crisis van de kerk als de uitdaging van de kerk kunnen worden geformuleerd in termen van die boodschap: zijn wij in staat verschil te maken? Zijn wij in staat om de boodschap van liefde van God zichtbaar te maken, concreet en actueel? Zo niet, dan verliest de kerk haar relevantie (dat is de crisis-kant), zo ja, dan wint ze in aantrekkingskracht en dynamiek (dat is de uitdaging ervan).

Het laat zich raden waar ik voor wil gaan. Maar wees gerust: ik kom nog niet naar huis. Er is hier nog veel te leren, veel te zien en er zijn nog heel wat gesprekken te gaan. Wordt vervolgd dus.

Boele P. Ytsma

Hoi Boele,

Ook vanuit het verre Een volgen we je ervaringen op de voet. Ondanks al het moois, en de vele indrukken die je daar opdoet, hopen we dat je ook vooral even van de rust geniet.

Met een hartelijke groet,
Tammo & Annemieke

O ja, rust... dat is waar ook, dat zou ik ook een beetje nemen! Bedankt voor jullie steun, Tammo en Annemieke, en ik zie uit naar ons weerzien!

Groet'n
Boele

Niet om aantallen maar om de betekenis!

Prachtig. Ons economisch denken in aantallen en grootte, van meer en nog rijker, krijgen een andere (betere?) betekenis als we kijken naar de betekenis van "gemeente-zijn".

Ik kan me de inspiratie indenken!!

hartelijke groet voor allen,

Jac.

maandag, maart 19, 2007

De armoede van een land en de rijkdom van liefde

Georgie is een land met grote, hele grote verschillen. Bij aankomst op de luchthaven zijn de verschillen al zichtbaar. In de hypermoderne, nog maar twee maanden oude ontvangsthal staan mensen de wachten waar de armoede van af te lezen valt. En dan de eerste kilometers, waar fel verlichte billboards en kleurige flats te suggestie wekken dat je in een rijk westers land bent aangekomen. Maar het kan de vervallen gebouwen en de ezelkarren niet verhullen. Hoog boven het centrum van de stad wordt de televisiemast op bijna Disney-achtige manier verlicht, alsof het de aandacht moet afleiden van deze weerbarstige stad.

‘Ach’, zeggen de meeste Georgiers in de straten van Tblisi, ‘ach, het is het speelgoed van de kinderen die nu de regering bevolken’. Het zijn ook nog maar twintigers, bijna zonder uitzondering. Het vertrouwen in dit jonge gezelschap rond president Saakashvili is erg laag.

En dat laat zich ook begrijpen, want overal toont de stad haar gezicht van armoede. Want bijna elke afslag van de brede hoofdweg die de stad doorkruist leidt naar hobbelige wegen met diepe kuilen en gaten, die je vervolgens brengen naar oude wijken waar huizen een samenraapsel lijken van sloopmaterialen, waar primitieve schoorsteentjes met aluminiumfolie afgedicht door kapotte ramen steken. Deze stad is nog altijd heel erg arm. De rijkdom van de ambitieuze nieuwbouw, de glamour van de gloednieuwe, door de staat bekostigde Orthodoxe kathedraal steekt daar schrijnend bij af.

Vandaag brachten we veel verschillende bezoeken in de stad. We waren getuige van de 'zegening' van een restaurant, dat de winsten wil gaan aanwenden voor pastoraat en diaconaat in gevangenenissen. Er kwamen kaarsen, wierook en olie bij te pas en de bisschop was in vol ornaat. Nadien moest er natuurlijk weer uitgebreid gegeten en getoast worden. De toastceremonie begin ik langzaam onder de knie te krijgen, maar om te oefenen moet er veel wijn gedronken worden... Elke vijf of tien minuten brengt iemand een toast uit. We klonken ook op vriendschap tussen Georgië en Nederland.

Daarna gingen we op pad met een 'zuster' die het 'social home care' programma van de kerk leidt. Ze bracht ons in twee huizen. Een totaal vervallen, tochtig en onverwarmd huis, waar een oude blinde vader woont met zijn oude ziekelijke vrouw. Hun zoon is pasgeleden vermoord en hun uitgemergelde en zelf ook al grijze dochter ligt al vier jaar lang verlamd en hulpeloos in een bed. De onverholten (en ook niet te verbergen) armoede gaf mij een klap in het gezicht. Ik raakte sprakeloos. Het was ontroerend om te zien hoe de zusters dit gezin steunen en liefdevol verzorgen. Had ik het gisteren over het 'zichtbaar maken van Gods liefde'? Vandaag was ik er getuige van.

Andere bezoeken volgden: een oude vrouw die nauwelijks meer leven kan en een eenzaam leven leidt op de achtste verdieping van een gehavende flat met alleen een trappenhuis. Zij zal haar huis nooit meer kunnen verlaten. We bezochten een stervende man die een gezin met kinderen achterlaat. Aangrijpende verhalen en tegelijk hartverwarmende blijken van liefde en zorg. Dit land confronteert me met de hardheid van het leven en tegelijk met de helende kracht van liefde, toewijding! Dit land houdt me spiegels voor.

Boele P. Ytsma

Hallo Boele,

Met grote interesse lees ik je reisverslag. De beelden lijken zo op mijn netvlies te springen. Wellicht weten we ook allemaal wel hoe het is door de actualiteitenrubrieken die we over de TV aan ons voorbij zien komen. Maar zien en beleven lijken me twee heel verschillende dingen.

Je hebt het steeds over de armoede, het verval en de ouderdom van alles. Als je over de mensen schrijft zijn het ook alleen maar oude mensen. Hoe is het daar met de jonge mensen gesteld? Hebben die daar een prominente rol binnen de gemeenschap en de kerk, of wonen die allemaal zo dicht mogelijk bij de grote stad?

Ik wens je een goed vervolg van je reis en doe iedereen inderdaad de hartelijke groeten!

Anja

dinsdag, maart 20, 2007

Jonge mensen in een oud land

Vandaag was een belangrijke dag in mijn reis. Vanmorgen had ik de gelegenheid twee uur lang de bisschop te interviewen. Hij nam alle tijd voor mijn vragen en we hadden een bijzonder goede ontmoeting. Het hele gesprek heb ik opgenomen en ik hoop er te zijner tijd een geluidsverslag van op de website te kunnen plaatsen. Misschien dat ik er ook een artikel over kan schrijven, want deze jonge bisschop (hij is nog maar 44 jaar!) heeft veel te vertellen. Veel wat van waarde kan zijn voor de Westerse kerk en voor de Nederlandse situatie. Ik zal er bij thuiskomst nu en dan wat van publiceren op mijn weblog.

Toen ik de bisschop aan het eind van het gesprek vroeg wat zijn droom was voor de kerk, zei hij: 'Ik hoop dat de kerk steeds weer zal veranderen. Ik hoop zelfs dat ik op mijn oude dag mijn hoofd moet schudden omdat de kerk dingen doet waar ik als oude man niet meer in mee kan komen. Want een veranderende kerk is een levende kerk'. Dat is ook de reden dat hij de beslissingen die genomen moeten worden aangaande de toekomst van de kerk, aan jonge mensen laat. Een gedurfde stap, die soms ook verkeerd uitvalt, gaf hij toe, maar zonder risico leven is niet mogelijk. Daar worden ze hier in Georgië alle dagen aan herinnerd tenslotte.

[Anja](#) vroeg naar de plaats van jonge mensen in Georgië en in deze kerk. Ik zal het morgen aan de bisschop vragen en kom er op terug. Maar één van de antwoorden is: zij hebben de touwtjes hier in handen. En niet alleen in de Evangelische Baptisten Kerk. De regering bestaat uit veel jonge mensen – veel te jong, volgens oude mensen in de straat. Maar hoewel onze chauffeur steen en been klaagt over de capriolen van deze jonge regering, zeggen de meer overwogen stemmen dat de regering inderdaad domme dingen doet, maar dat het de beste regering is die ze in jaren hebben gehad. Je kunt niet alles krijgen en dingen veranderen niet zomaar in een paar jaar. Hier en daar gloort weer hoop en de ambitieuze plannen van deze regering geven blijk van goede wil en moed.

Het geeft overigens wel een vreemde tegenstelling in de Georgische samenleving: er zijn veel oude en arme mensen; we waren er gisteren getuige van. Er is veel oud zeer, er is een oude, bijna onuitroeibare erfenis van de Sovjetbezetting, er is een oeroude cultuur, die zijn wortels heeft in voorchristelijke tijden (morgen gaan we oude plaatsen bezoeken), er is een oude kerk, de oudste van Europa. Er is oud en nieuw, oud en jong.

Soms gaan die twee een wonderlijk huwelijk aan. De seculiere regering van Saakashvili (zelf ook een veertiger) heeft de bouw van een nieuwe Georgisch Orthodoxe Kathedraal mee gefinancierd en bij de inwijding ervan gedroeg de president zich als een door God gekroonde Byzantijnse Keizer. Waarschijnlijk om de Orthodoxe meerderheid van het volk voor zich te winnen. Onze bisschop krijgt er nog rillingen van als hij daaraan terug denkt. Vandaag bezochten we deze kathedraal: een gedrocht van een gebouw waarin kosten noch moeiten zijn gespaard – alles is van marmer en het dak van de toren is van puur goud! Maar rondom de immense kathedraal staan de krottenwijken van Tblisi, als ze tenminste ze niet met een bulldozer zijn weggevaagd voor dit project. En bij het uitstappen uit de auto staan de bedelaars om je heen. Schrijnend. Jonge mensen kunnen ook grote fouten maken.

Vanavond bezochten we een dansvoorstelling. Jonge energieke dansers en danseressen vertelden de oude geschiedenis van Georgië in de taal van dans en zang. Een indrukwekkende

uitvoering en ontroerende muziek. (Jawel, ook dit heb ik opgenomen. Je zult nog lang van deze reis kunnen meegenieten.) De zaal zat vol met kinderen. Ons bezoek was ingelast door de bisschop. We zaten eersterangs, helemaal vooraan, een tafel aan onze voeten met wijn en kaas en fruit... Aan sommige dingen valt hier niet te tornen: de kinderen moesten achter onze brede ruggen hun plaatsje vinden. Ze hebben het niet in alles voor het zeggen.

Boele P. Ytsma

Hallo Boele,

Ik vind het erg leuk dat je de weblog bijhoudt, zelfs al zit je daar in dat verre land. Wat goed dat je daar tijd voor maakt en wat is dat toch bijzonder dat je zo ons op de hoogte kunt houden van alles wat je beleeft ! Ik lees met veel plezier je verslag. Ik wil je dan ook nog een goede reis toewensen verder. Doe de mensen daar inderdaad de hartelijke groeten van ons ! Take care & Enjoy!!!

Alianne Buikema

woensdag, maart 21, 2007

Vuil langs de weg en lente in de woestijn

Vandaag vertelt de kalender ons dat het lente is. Ik weet niet hoe het weer in Nederland is, maar hier lijken de weergoden dezelfde kalender te hanteren. Plotseling is de gure wind van de afgelopen dagen weg en geeft de zon de wereld een ander uiterlijk. De Georgiers zelf keken mij verbaasd aan toen ik hen dit verband probeerde duidelijk te maken; voor hen blijkt de lente op 1 maart al te beginnen.

Wij hebben de start van het voorjaar gevierd in... de woestijn! Zo noemen ze hier tenminste de ruige, verlaten en bergachtige streek in het grensgebied tussen Georgie en Azerbeidzjan. We begonnen de dag al vroeg om zodoende om 7 uur te kunnen vertrekken. Er volgde een autorit van een paar uren, die mij de gelegenheid gaf wat meer van het Georgische platteland te kunnen zien. Ik zag een prachtig bergland aan mij voorbijtrekken. Het mag dan een klein land zijn, de uitgestrektheid van het bergland is enorm. Het kleurt dit jaargetijde van vaal groen tot grijs en van bruin tot okergeel. De opsomming mag saai klinken, maar het resultaat is verbluffend! Hier en daar roze en witte bloezem en de opkomende zon die door flarden mist scheen maakte het landschap nog mooier.

Maar ik zag ook eindeloos veel troep langs de weg. Georgiers voelen zich niet verantwoordelijk voor wat niet van hen is, vertelde de bisschop beschaamd. Een erfenis van de sovjetijd? Als alles van iedereen moet zijn, is per saldo alles van niemand! Het kan verkeren. En dus wordt alles zomaar op straat gegooid, met alle gevolgen van dien. De bisschop vertelde dat hij in het kader van de vastentijd samen zijn kerleden hier en daar stukken land opruimt en schoon maakt. Onbegonnen werk, zag ik vandaag, maar wel een belangrijk signaal.

Ik zie tijdens onze lange rit ook dat alles kapot is – ik overdrijf niet: *alles* in dit land is kapot. Huizen zijn of in aanbouw (eigenlijk alleen in Tbilisi) of ze zijn in verval. Een goed onderhouden huis heb ik niet gezien. Dakplaten die zijn afgebroken, muren die zijn ingestort, ramen die zijn dichtgetimmerd, tuinhekken die tevergeefs verscheidene keren zijn gerepareerd... alles is kapot. En ook de wegen zijn kapot, diepe kuilen, gaten in het asfalt, kapotgereden bermen. Zelfs de eerste lentebloesem van deze voorjaarsdag kon het allemaal niet verhullen.

De kapotte wegen verhindert de Georgiër trouwens niet om vreselijk hard te rijden. De Georgische rijstijl is beangstigend ruig; de weg lijkt een jungle. In Tbilisi zelf is het verkeer een chaotisch mierennest, waar je geen uitzondering bent als je met 100 km per uur door de binnenstad scheurt. Het hectische karakter wordt nog eens versterkt door het veelvuldige gebruik van de claxon. Iemand vertelde ons dat Georgiers geen spiegels gebruiken, als er iemand achter je rijdt *hoor* je dat wel. Je vraagt je trouwens wel af waar al die haastige mensen met zo grote spoed heen moeten, want verder wordt het straatbeeld bepaald door groepjes pratende en vooral niets-doende mannen – als ze eenmaal hun auto uit zijn lijken ze alle tijd te hebben...

Terug naar vandaag, ik verdwaal in het vele dat ik je vertellen wil. De ‘woestijn’ was onze bestemming. We zouden op zoek gaan naar oude kloosters. Vroege kloosterorden (Byzantijnse en Oosters-Orthodoxe kloosters) hadden de neiging zich zo ver mogelijk terug te trekken van de wereld, om zich helemaal te kunnen wijden aan aanbidding en meditatie. Dat dit landschap daar geschikt voor is, is mij wel duidelijk geworden. Maar de geschiedenis gaat zijn gang: de kloosters zijn verdwenen, de kapellen ingestort. Wat er is overgebleven zijn de grotten met fresco’s en iconen. Maar die zijn dan ook nog heel bijzonder! De oudsten die we vandaag zagen waren uit de 8e eeuw.

Het was inderdaad erg eenzaam! Na bijna een uur over een hobbelig (en kapot!) zandpad te hebben gereden zonder ook nog maar één mens of auto of huis tegen te zijn gekomen, gingen we lopend de bergen in. Na bijna drie kwartier steil klimmen kregen we een weids uitzicht over zowel Georgië als over Azerbeidzjan. Het landschap deed denken aan de beelden van het journaal die ons moeten vertellen over de schuilplaatsen van de Taliban. En in die verlatenheid leidde de bisschop ons naar de vervallen kapellen, uitgehouwen in de rotsen. Het was een overweldigende ervaring om temidden van deze ruigheid en eenzaamheid de resten tegen te komen van religieuze kunst. Ik heb veel foto’s gemaakt en ook een filmpje – al was het alleen maar om mezelf er later van te kunnen overtuigen dat ik hier echt geweest ben.

Het geeft wel te denken als ik deze bliken van eenzame en sobere christelijke devotie vergelijk met de massieve en weelderige kathedraal van gisteren. Het is ongelooflijk hoeveel verschillende vormen de kerk kan aannemen. Het ene kan je afschrikken door zijn extreme radicaliteit en het andere kan je tegen de borst stuiten vanwege het opzichtige vertoon van rijkdom en macht. Maar intussen is het allemaal ‘zichtbare kerk’. De bisschop vertelde mij gisteren dat een kerk alleen maar kerk mag heten als ze ‘katholiek’ wil zijn, als ze zich dus niet opsluit in een getto van eigen gelijk. Die katholiciteit betreft ook de geschiedenis van de kerk, maar als ik deze uitersten zie weet ik niet zo goed hoe ik mij daarmee moet verbinden. Het is intussen wel bijzonder om het te mogen zien.

En zo is ook dit weer een indrukrijke en leerzame dag. Vanavond zullen we weer mensen ontmoeten bij een maaltijd. Georgiers praten graag en veel en weten wat gezelligheid is. En

praten met bisschop Malkaz Songulashvili is steeds weer bijzonder. Het is een man met een ruimte geest, een groot hart en een wijde blik. Ik voel me zeer bevoorrecht zoveel tijd met hem te mogen doorbrengen.

Wil je wel geloven dat ik je lang niet alles vertellen kan wat we hier meemaken? Maar dit verhaal is alweer langer dan ik je durf te vragen om te lezen. Het doet me trouwens goed te weten dat er mensen zijn die meelesen en zo deze reis meebelevan. Een hartelijke groet aan jullie allen!

Boele P. Ytsma

Hoi Boele,

Terwijl ik hier een begrafenis voorbereidt, gister een lezing over 'opstanding' heb voorbereid en gehouden, en daartussendoor me nog heb beziggehouden met het maken van een Powerpoint presentatie over de nieuwe bestuursstructuur van onze gemeenten, klim jij daar door de bergen, langs verlaten kapellen, waar mensen in alle eenzaamheid en ruigheid het Christelijk leven zochten te leiden. Hoe ongelofelijk verschillend. Ik kan me voorstellen dat het voor jou ook bijna niet bij elkaar te brengen is: deze zo verschillende vormen van Christen en kerk zijn in deze wereld.

De wereld is klein geworden. Moet je je voorstellen dat je daar vroeger slechts kon komen op een paard, en je dus weken onderweg was om van de ene plaats naar de andere te komen. Harry Mulisch schrijft ergens over iemand dat zijn ziel nog onderweg is naar de plaats waar hij lichamelijk al aanwezig is. Je wordt wel door elkaar geschud op deze manier.

Mooi in elk geval dat je je ervaringen zo bijhoudt op internet. Dat maakt je herinneringen ook iets tastbaarder, en je kunt er nog eens op teruggrijpen.

Met een hartelijke groet,
Pieter

donderdag, maart 22, 2007

Kijken en worden gezien

We zijn vandaag een week onderweg. Vorige week donderdag reisden we af naar Schiphol om de volgende dag vroeg te kunnen vliegen. Het voelt als maanden geleden. Met de woorden van Pieter: ik geloof wel dat mijn ziel hier is gearriveerd (ik geniet namelijk met hart èn ziel), maar het enorme verschil tussen mijn leven hier en het leven dat ik thuis leid geeft een gevoel van afstand in tijd. Intussen beginnen we wel een verzadigingspunt te bereiken. Zoveel indrukken, zoveel gesprekken, zoveel ontmoetingen... ik geloof dat er niet veel meer bij kan. Langzaam ga ik naar huis verlangen.

Zal ik je vertellen over ons bezoek aan Mtskheta (spreek uit als Metschetta), de voormalige hoofdstad van Georgië? Over de kerken en kloosters die we vandaag bezochten? Over de devotie en eerbied die ik daar zag? Over de nieuwe ontmoetingen van vandaag en de heerlijke maaltijd bij een haardvuur die weer uren duurde? Over de studenten van het theologisch seminarie van de Orthodoxe kerk? Nee, die verhalen moeten maar wachten.

Vanmorgen heb ik een filmpje proberen te maken (bedankt, Bram, voor het lenen van je camera) over het Betheli Centrum, waar wij logeren. Het begon eenvoudig met het tonen van de eetzaal waar wij 's ochtends het ontbijt krijgen. Als wij niet vroeg ontbijten voegen zich daar rond 9.15 uur de oude vrouwen bij, de oude mensen die hier in het Betheli Centrum wonen. We raakten in gesprek met hen – hoewel, het woord 'gesprek' is eigenlijk teveel. We wisselden losse woorden uit. Een enkeling kende een Duits woord en mijn vader spreekt een paar woorden Russisch. Dat was alles wat we konden delen. Toch was de belangstelling en de hartelijkheid duidelijk. Ik liet de foto's van mijn gezin zien en ze gingen de hele tafel rond. De verbazing was groot, dat ik al vader was van zulke grote kinderen. En ze werden geroemd om hun schoonheid. Mijn vaderlijke trots groeide. Mijn heimwee ook.

Daarna filmde ik hen en ze genoten daar zichtbaar van. Stoelen werden gedraaid, plooiën recht gestreken, ze zouden er goed op komen te staan. Ik wachtte tot hun danklied gezongen zou gaan worden, want dat wilde ik graag nogmaals opnemen en hen daarbij bovendien filmen. Opnieuw gingen ze stralen en er werd duidelijk harder en langer gezongen dan alle ochtenden ervoor. Toen ik hen met mijn paar pas geleerde Russische woorden wilde bedanken, bedankten ze mij heel hartelijk. Van één oude vrouw kreeg ik een zoen op mijn wang.

De afgelopen dagen voelde ik mij soms beschroomd om te filmen of geluidsopnamen te maken. Ik voelde mij de toerist met zijn dure camera op zijn borst, die uit zijn rijke Westerse positie komt kijken naar arme mensen. Steeds weer bleek, ook in die arme huisjes die we bezochten, dat filmen en fotograferen werd gewaardeerd. Het lijkt hen te bemoedigen: iemand neemt de moeite om hen te zien, ze zijn de moeite van het filmen waard. Ze worden gezien. Daar verlangen we allemaal naar: gezien worden!

Mijn schroom is lang niet altijd weg. Ik durfde vandaag de bedelaars bij de poort van de kerk niet te filmen en ook de nonnen die op het kerkhof werkten, wekten mijn aarzeling. Zodra ik door de lens kijk, lijkt het alsof degene die ik film of fotografeer tot een object wordt, dat ik hem of haar van mij afduw, veilig verscholen achter mijn camera. Op zulke momenten zal ik wat vaker denken aan de blijdschap die ik vanmorgen zag. En ik denk aan jullie, die mijn reis volgen – ik zal de bewijzen toch moeten tonen dat ik hier echt geweest ben. Ik zou het anders zelf niet eens geloven.

Boele P. Ytsma

Hoi Boele,

Ik dacht nog even over je observatie over het fotograferen. Kan het ook niet andersom zijn: als jij fotografeert kunnen zij jou ook niet meer zien, en wordt jij voor jezelf ook tot object, en heb je daarmee het gevoel dat je voor hen een object wordt. Als je fotografeert wordt jezelf niet meer gezien. Ben je niet meer een man die met hen praat, maar een man die fotografeert.

Hartelijke groeten,

Pieter

Ik ben de hele week druk geweest hier thuis maar als ik lees wat jij allemaal heb gedaan en mee gemaakt hebt dan moet jij ook wel bek af zijn als je weer thuis bent. Trouwens ik heb de verslagen met veel plezier gelezen . Maar als ik dat dan allemaal lees dan schaam ik mij bijna dat ik hier in grote weelde leef. Wat kan de wereld toch onrechtvaardig verdeeld zijn. Ik hoop dat deze reis je nog meer heeft gemotiveerd om hier in Siddeburen aan de slag te gaan. Ik hoop je weer snel terug te zien in goede gezondheid.

vrg. jacob

Beste Boele,

Ik moest vanavond even van drie dagen de verhalen inhalen, door de drukte was ik er niet aan toegekomen. Prachtig om te lezen. Zelf verbaas ik mij ook vaak over de cultuurverschillen tussen landen en werelddelen. Je schrijft:

Als alles van iedereen moet zijn, is per saldo alles van niemand!

Wij kunnen ons in Nederland niet voorstellen dat als we bijvoorbeeld met 20 gezinnen aan een totaal verwaarloosde straat zouden wonen dat er dan geen collectief zou ontstaan om de straat begaanbaar te maken of om het zwerfvuil op te ruimen.

Daar tegenover houden wij honden in huis en dat zullen ze waarschijnlijk in Georgië niet doen. Over verschillen gesproken. Wij zijn nieuwsgierig naar de foto's en de film ze kunnen op de nieuwe beamer.

Ik wens jullie alvast een goede terugreis,

Met vriendelijke groet,

Luit

Dag,

Prachtige verhalen, bijzondere indrukken. Om nooit te vergeten.

Ik kan me indenken dat het heel vermoeiend is, dit alles in zo'n korte tijd, maar ook dat het een bron van inspiratie een "boost" aan energie geeft.

en wellicht zijn er ook in Siddeburen "Pelgrimstochten" of anderszins "zoektochten" te gaan, naar het Land van onze dromen en idealen. Ik hoop dan ook nog veel te horen over Georgië en de ervaringen en inspiraties.

Goede reis naar (t)huis..vriendelijke groet

Jac.

vrijdag, maart 23, 2007

Een zucht en in stilte pakken

Met een zucht zet ik mij aan mijn laatste weblog in Georgië. Een zucht die bijna een snik is, want vanavond namen we afscheid van veel mensen. Ook van de bisschop. Er groeit een hechte band in zo'n intensieve week. We deelden veel verhalen tijdens de lange Georgische maaltijden en tijdens de lange wandelingen. Sommige grapjes bleven in allerlei vormen terugkomen en op de laatste avond krijgt dit gemeenschappelijke iets droevigs. Ik zou het nog even willen vasthouden. Maar laat ik niet in clichés over afscheid vervallen.

Onze laatste dag was een mooie dag. Vanmorgen had ik de kans om hier een paar uur op het kantoor te werken. Ik schreef alvast een stukje voor het kerkblad, want bij thuiskomst, morgen, zal ik daar niet veel aandacht meer voor hebben. Bovendien is het goed hier, terwijl ik er nog ben, alvast een eerste balans op te maken. Wat heeft deze reis mij gedaan? Wat heb

ik gezien en waar ben ik geraakt? Want geraakt ben ik. Ik loop nu al uren met een brok in mijn keel.

Dat begon vanmiddag. Tijdens de veertigdagentijd heeft elke week hier een bijzonder thema waaraan door de week aandacht wordt besteed. Zo is er een week voor de ecologie, een week voor de vrede en de verzoening tussen de volken, een week voor de gevangenen. Deze week stond in het teken van de psychiatrisch zieken. In dat kader bezochten we vanmiddag een psychiatrisch ziekenhuis. We brachten er schoon linnengoed en andere nuttige zaken, maar we kochten ook een grote en zeer uitbundige taart, appels en limonade en een grote bos narcissen. De vreugde in de ogen van deze patiënten, temidden van hun sobere en vieze omgeving was ontroerend. Toen ik de bloemen uitdeelden brandden de tranen in mijn ogen. Er werd niet gebeden, er werden geen stichtelijke woorden gesproken, maar een mooier getuigenis van Gods liefde kon ik mij vanmiddag even niet voorstellen.

Daarna vertrokken we voor een kerkdienst in de centrale Baptisten Kerk in Tbilisi. Op vrijdag namiddag wordt wekelijks het avondmaal gevierd. Opnieuw werd ik getroffen door die moeilijk te omschrijven mengeling van evangelische 'losheid' en zelfs 'rommeligheid' met hoogliturgische symbolen en vieringen. Er was wierook, responsies en kaarsen. Ik denk dat een Oosters-Orthodoxe gelovige zich er thuis zou voelen. En waarschijnlijk is dat ook de bedoeling. De bisschop vertelde mij eerder dat hij eraan hecht dat we God kunnen dienen met al onze zintuigen. Ook ik voelde mij hier thuis. Ik voelde mij deel van deze mensen, en opnieuw zag ik hoezeer het avondmaal niet alleen gemeenschap veronderstelt, maar ook gemeenschap kan creëren. In mijn afscheidswaarden vertelde ik deze gemeente dat ik mijn vreugde met mijn eigen gemeente zou delen.

En dan komt alles in een stroomversnelling. Handen worden geschud, hartelijke woorden gewisseld, adressen opgeschreven. En bij het afscheidmaal bij familie van de bisschop werden veel toasts gewijd aan het afscheid, de wachtende families thuis, het hopelijk spoedige weerzien en de vreugde van vriendschap.

Toen wij in onze kamer terugkeerden, hebben we zwijgend onze koffers gepakt. Morgen gaan we naar huis. Ik ben er klaar voor.

Boele P. Ytsma

goede reis!
Groet Jac

Hoi Boele,

Wij hebben je verslag gelezen en waren erg onder de indruk. Wat een armoede en verdriet kom je daar tegen. Jullie hebben in die paar dagen al heel veel gezien en meegemaakt. Het is net of we de reis zelf ook een beetje meemaken zo. Het is toch wel heel bijzonder om in zo'n ver land mensen te ontmoeten waarmee je je geloofservaringen kunt delen. En waar je veel van kunt leren. We wensen jullie nog hele goede dagen daar en wensen jullie Gods zegen toe. We blijven jullie volgen. Pas goed op jezelf en op je vader. Groet de mensen daar van ons en we wensen ook hen Gods onmisbare zegen toe.

Groetjes,
Jan en Ria Buursema

zaterdag, maart 24, 2007

Veilig thuis!

Vandaag houd ik het heel kort: ik ben veilig thuis. Ik ben dankbaar voor de bijzondere reis en voor een behouden thuiskomst. Hartelijk dank voor jullie meelesen en meeleven. Verdere verhalen over deze reis zullen zeker volgen. Maar niet nu – het is tijd voor bed. Deze dag werd aan twee kanten langer. Aan de voorkant kwamen er drie uren bij vanwege de tijdzone's en aan de achterkant krijgen we het uur van de zomertijd cadeau. Maar we moeten het op de nachten bezuren – tijd krijg je niet zomaar cadeau. Ik heb dus geen minuut meer te verliezen. Tot later.

Boele P. Ytsma

zondag, maart 25, 2007

De terugkeer en de balans

Waar hoort deze dag nou bij? Het is een dag van thuiskomen, de eerste dag die ik weer met mijn gezin kan doorbrengen. Zittend in de kerk knikken veel gemeenteleden mij warm toe en sommigen maken een praatje na de dienst. Het is een dag waarop ik mijn moeheid voel en waarop ik mijn verantwoordelijkheden weer zie en voel. Een dag waarop mijn eigen realiteit en de realiteit van ons eigen kerk-zijn weer scherper wordt, en de inspirerende beelden van afgelopen week langzaam naar de achtergrond schuiven.

En tegelijk is het nog een dag die hoort bij mijn reis. Ik vertel de verhalen aan wie ze maar horen wil - en mijn familie en vrienden wil ze horen. Maar plotseling zijn het verhalen. Al vertellend voel ik de afstand groeien. Ik ben daar niet meer, ik kan niet meer even praten met bisschop Malkaz. Het is een herinnering aan het worden, een hele mooie en rijke herinnering, maar toch een *herinnering*. Die overgang van werkelijkheid naar herinnering is bevreemdend en ook een beetje droevig.

Daarmee is het vooral een vreemde dag. De moeheid maakt mij wat dizzy. Ik laat de foto's zien, de film en de opgenomen gesprekken en mijn hoofd begint te bonzen. Ik vertel de verhalen en al vertellend verdwijnt de nabijheid. Ik schrik van mezelf als ik bij de laatste fragmenten van de film moet zeggen: 'Dit was gisterochtend'. Gisterochtend – maar er ligt een vreemde kloof tussen toen en nu.

Ik ben nu blij dat ik al in Georgië ben begonnen een [voorlopige balans](#) op te maken. Ik heb het verhaal vandaag gecorrigeerd [en bied het je hierbij aan](#). In de loop van deze week verschijnt het in de kerkbode.

Boele P. Ytsma

De nalatenschap van een reis

Terugblik en vooruitblik bij mijn Reis naar Georgië

Een betekenisvolle ontmoeting

Als ik dit schrijf zit ik nog op het kantoor van de Evangelische Baptisten Kerk in Georgië. Naast mij is bisschop Malkaz in gesprek over de tuinen rond het Betheli Centrum. Tegenover mij zit Merab, de president van de kerk. Ik krijg een handdruk en een kus van de huismeester Sandro en voel zijn baard prikken. We hebben net ons ochtendgebed gebeden in de kapel, in de franciscaanse traditie. Het is vrijdag, onze laatste dag hier in Georgië. Een vreemde wereld die mij in een week tijd zo vertrouwd en lief is geworden.

Morgen zullen we heel vroeg naar het vliegveld worden gebracht en dan reizen we weer terug naar de bekende wereld van het vlakke land bij de zee. En ik weet dat alles wat mij nu zo nabij is weer snel zal verdwijnen. Als alle verantwoordelijkheden mij weer opeisen, zal de reis snel tot een herinnering worden.

Niettemin hoop ik en verwacht ik dat deze reis zijn sporen zal nalaten in mijn leven. Dat het mij blijvend zal inspireren om in onze eigen situatie kerk te zijn op een manier die past bij onze geschiedenis, bij onze cultuur en bij de noden van onze tijd. Wat ik hier gezien heb kan en mag niet worden gekopieerd. In dat geval zou ik van mijn verblijf hier niets hebben geleerd.

Het gaat om het zien van de noden en het kennen van je eigen traditie en de aard van je eigen volk. Want op die manier zoekt de Evangelische Baptisten Kerk van Georgië naar aansluiting bij de oude, voorbyzantijnse tradities in liturgie en iconografie. Op die manier ziet ze de noden van het Georgische volk - en dat zijn er heel veel, heb ik gezien. En zo zoekt deze minderheidskerk in een Georgisch-Orthodox land naar manieren om te communiceren met alle kerken en geloven die haar omringen. Daarin blijkt een kleine kerk grote dingen te kunnen doen - ik was er getuige van.

De nalatenschap

Daarom zou ik op die manier mijn reis ook een vervolg willen geven: (1) blijven zoeken naar de manieren van vieren en geloven die passen bij ons, Nederlanders, Groningers, Friezen. Manieren die passen bij onze aard, bij onze behoeften, maar ook bij onze eigen geschiedenis en traditie, zonder die te willen cultiveren. En dat alles met een open geest naar de steeds weer veranderende tijd. Bisschop Malkaz vertelde mij dat hij voor de toekomst hoopt dat zijn kerk altijd zal blijven veranderen. Dat er een dag zal komen waarin hij de veranderingen niet meer zal kunnen meemaken - omdat hij dan te oud is. Zoiets getuigt van moed en wijsheid. Hij wil niet dat de liturgische veranderingen die hij heeft doorgevoerd worden gecultiveerd tot in lengte van dagen. Alles, zo vertelde hij mij, alles werkt slechts voor een bepaalde tijd.

Verder (2) denk ik dat dit bezoek mij de ogen heeft geopend voor het feit dat een kerk alleen maar toekomst heeft als het een bijdrage kan leveren aan de maatschappij, als ze van betekenis blijkt te zijn. De Georgische regering gunt kerken tegenwoordig haar vrijheid (en dat is een grote verandering!) maar ontzegt hen het recht om sociaal betrokken te zijn en maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen. Voor de bisschop is dat een onacceptabele positie. Een kerk die niets betekent voor de wereld om haar heen is, volgens hem, een cult,

een sekte en niet de moeite van de inzet waard. De crisis van de kerk in Nederland zou misschien wel kunnen worden getekend in deze termen: verlies aan betekenis voor de maatschappij. En eerlijk is eerlijk, het is in onze goed georganiseerde samenleving moeilijker te bedenken wat de bijdrage van de kerk kan zijn dan in het armoedige Georgië. Maar *overall* is een mogelijkheid om van betekenis te zijn! Die zoektocht wil ik aangaan.

Tenslotte (3) heeft dit bezoek mij op verschillende manieren herinnerd aan het belang van de oecumene. Wij zouden kunnen denken dat we klaar zijn met de oecumene, nu de drie Samen-op-weg-kerken een nieuwe kerk hebben gevormd (de naam PKN gaf hier veel hilariteit, omdat het klinkt als PKK en dus werd ik steevast met een brede glimlach geïntroduceerd als de 'minister of the PKK'). Maar dat zijn we natuurlijk helemaal niet. Zowel binnen de PKN als daarbuiten zijn nog veel muren en scheidingen. Naar allerlei kanten: de Rooms-katholieke kerk, de evangelische beweging, de gereformeerde orthodoxie, maar ook de Islam en het jodendom.

Ik heb hier ervaren hoe verrijkend het kan zijn om kennis te maken met een andere traditie. Maar ik heb hier ook steeds weer gezien en gehoord dat een kerk ook dan een sekte wordt als ze zich niet op een of andere wijze kan verbinden met de andere gestalten van het christelijk geloof. De kerk moet, vanwege haar universele boodschap en vanwege haar kleurrijke historische gestalte, *ten principale* 'katholiek' zijn, dat wil zeggen: deel uit willen maken van de wereldkerk. Ook die handschoen wil ik oppakken.

Nieuwe plannen

Hoewel ik er voorzichtig mee wil zijn, groeien hier ook meteen nieuwe ideeën voor een vervolg op dit waardevolle contact. Ik zou bijvoorbeeld graag (a) met een groep van onze eigen gemeente deze kerk bezoeken. Het zou een hele boeiende, inspirerende en gevarieerde reis kunnen zijn. Van 'pelgrimeren' door de bergen, tot kennismaken met de Georgische cultuur en van meewerken in de sociale projecten tot lessen in iconen schilderen. We zouden de Georgische keuken kunnen leren kennen en deelnemen aan een toastceremonie tijdens een lange maaltijd. En we zouden heel veel kunnen leren van Bisschop Malkaz.

Misschien zou er zelfs (b) eens een reis uit kunnen voortkomen met een aantal collega-predikanten en kerkelijk werkers, om samen de bezinning aan te gaan over de punten die ik hierboven noemde. Samen zoeken naar wegen om kerk te kunnen zijn in de Nederlandse situatie. Soms moet je daarvoor even afstand nemen.

Maar het zou ook de moeite waard kunnen zijn om © te onderzoeken of een van de sociale projecten van deze kerk door onze diaconie kan worden geadopteerd. Het is lang niet altijd makkelijk om geld te geven aan een instantie waar we niets van weten. Hier zouden we behalve geld geven ook heel concreet voor deze mensen kunnen bidden, met hen schrijven en hen misschien eens bezoeken, zodat het meer is dan alleen de donatie van een gift. Bisschop Malkaz benadrukte het grote belang van gelijkwaardigheid in dergelijke relaties: we hebben elkaar wat te bieden en kunnen elkaar verrijken met wie we zijn en wat we hebben.

Voor wie meer wil weten

Velen hebben het tijdens mijn reis al ontdekt: ik heb gedurende mijn reis dagelijks verslagen gepubliceerd op mijn weblog (www.zoekendgeloven.nl, ga naar 'weblog van Boele' en klik daar in de rechterkolom op 'Reis naar Georgië'). Die verslagen zijn nog steeds te lezen. Ook zal ik binnenkort foto's en misschien zelfs wel een paar filmpjes of geluidverslagen plaatsen op de website. Daarvoor heb ik echter nog wat tijd nodig. En als er belangstelling is, zou ik ook een keer een gemeenteavond kunnen beleggen voor wie meer over deze reis wil weten. Hou daarvoor het kerkblad in de gaten.

De belangstelling tot nu toe (via de weblog) heb ik bijzonder op prijs gesteld en ook de bisschop verheugde zich daarin. Hij laat u allemaal hartelijk groeten en wens ons allemaal een gezegend Paasfeest.

Hartelijke groet,

Boele P. Ytsma
23 maart 2007